

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у лютому 2021 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

150-річчя Лесі Українки

В Україні

З нагоди 150-річного ювілею Лесі Українки посли Німеччини та Канади в Україні Анка Фельдгузен і Лариса Галадза продекламували вірші поетеси. Відповідні відеозаписи оприлюднили *Deutsche Welle* та *BBC*. А посол Великої Британії та Північної Ірландії в Україні Мелінда Сіммонс опублікувала допис, у якому відзначила багатий спадок Лесі Українки як письменниці та активістки-феміністки. Дипломатка також зазначила, що приклад поетеси надихає її вивчати українську мову.

20 лютого відбувся освітній культурологічно-мистецький захід «Леся Українка: розширення горизонтів», який об'єднав українців з 27-ми країн: США, Канади, Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, Португалії, Греції, Норвегії, Нідерландів, Естонії, Хорватії, Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини, Північної Македонії, Болгарії, Туреччини, Ізраїлю, ОАЕ, Єгипту, Індії, Японії, Австралії та України. Захід організувало Товариство «Україна-Світ», Світова федерація українських жіночих організацій та Національний музей літератури України спільно з громадськими та освітніми закладами України та зарубіжжя.

50 читців з Польщі, Італії, Франції та України долучилися до Міжнародного онлайн марафону народного читання «Лісова пісня. Pieśń lasu. Waldlied. Forest Song», організованого за підтримки Луцької міської ради.

Своєю чергою діти з 30 країн, серед яких Австралія, Алжир, Аргентина, Білорусь, Єгипет, Казахстан, Люксембург, Північна Македонія, Нова Зеландія, ПАР, Фінляндія, Японія та ін., стали учасниками відеопроекту «Леся – Українка. І Ми – Українці». До ініціативи також долучилися українські зірки О. Линів,

О. Муха і Т. Тополя. Організатор події – Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка».

За кордоном

На сайті ЮНЕСКО було опубліковано статтю «Леся Українка – шлях любові, боротьби та надії», присвячену життю і творчості великої української поетеси. У публікації зазначається, що все своє життя мисткиня сповідувала цінності миру, толерантності, інклюзивності, гендерної та етнічної рівності. Саме ці цінності є пріоритетними для ЮНЕСКО сьогодні. Тож літературна спадщина письменниці залишається актуальною і глибоко впливає на український та міжнародний культурний дискурс. Крім того, Секретаріат ЮНЕСКО висловив готовність поширювати інформацію про найважливіші заходи з нагоди святкування 150-річного ювілею Лесі Українки на своїх вебресурсах, а також долучатися до святкувань. Разом з Україною ювілейний рік письменниці відзначають усі держави-члени ЮНЕСКО. Рішення щодо включення відзначення 150-річчя від дня народження Лесі Українки до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО було ухвалено на 40-й сесії Генеральної конференції у листопаді 2019 року за участі 193-х держав-членів Організації.

25–26 лютого уперше відбувся міжнародний дипломатично-науковий марафон «Леся єднає світ!». Його учасниками стали послы України в 15-ти країнах світу: Німеччині, Австрії, Італії, Хорватії, Молдові, Болгарії, Білорусі, Литві, Естонії, Грузії, Єгипті, Лівані, Туреччині, Азербайджані та Японії; Надзвичайний і Повноважний Посол Норвегії в Україні Ерік Сведаль; генеральний секретар «Пан'Європа-Австрія» Райнгард Клучек; представники діаспорних організацій з Франції, Австрії, Литви, Естонії тощо. Захід організувало Посольство України в Грузії і Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин за інформаційної підтримки Представництва Фонду Ганса Зайделя в Україні (Німеччина) в межах проєкту «Європейські цінності та культурна дипломатія: молодіжні зустрічі».

Власне, до 150-річчя з дня народження Лесі Українки вітчизняні посольства та інституції, діаспорні організації та українознавчі студії за кордоном організували низку різнопланових культурних заходів і проєктів по всьому світу. Передусім пам'ять великої поетеси вшанували в країнах, які вона свого часу відвідала. Зокрема представники української громади та Посольства України у ФРН відзначили ювілей Лесі Українки біля дому, де вона зупинялася у берлінський період свого життя. Крім того, С. Мельник, дружина українського посла в Німеччині, презентувала фільм «Маловідоме життя Лесі Українки в Берліні». А Німецько-українське академічне товариство, Генеральне консульство України в Гамбурзі та кафедра історії України Європейського університету Віадрина у Франкфурті-на-Одері організували онлайн-лекцію «Феномен Лесі Українки» доктора філологічних наук С. Пилипчука. Пам'ятний захід провели також у Владаї – передмісті Софії, з яким пов'язаний болгарський період життя і твор-

чості Лесі Українки. В урочистостях взяли участь представники українського посольства і громади, громадяни Болгарії. Також місцева діаспора підготувала відеорозповідь «Леся Українка в Болгарії», в якій представлено місця й епізоди з періоду життя поетеси в цій країні. З ініціативи Посольства України в Естонії та Конгресу українців Естонії відбувся меморіальний захід у місті Тарту, де в лютому – березні 1900 року Леся Українка гостювала у свого брата, приватдоцента Тартуського університету М. Косача. Посольство України в Чехії відкрило у Празі вуличну інформаційну виставку «Лесі Українці – 150», в якій використано фото, надані Музеєм видатних діячів української культури в Києві, та розвідки дослідників С. Кочерги та Б. Зілинського про празькі моменти з життя письменниці та її родини. Своєю чергою Світовий Конгрес Українців за участі українських активістів з Німеччини, Угорщини, Італії та Єгипту підготував відеомандрівку країнами та місцями, де зупинялася Леся Українка. За підтримки Міністерства закордонних справ України, Посольства України в Ліванській Республіці та Громадської організації закордонних українців «Громада українців Лівану» у бейрутському видавництві «Аль-Мусаввер Аль-Арабі» вийшов перший том прозових творів Лесі Українки арабською мовою у перекладі українознавця, члена Спілки ліванських письменників Імадеддіна Раефа. Крім того, ліванська газета «Ан-Нагар» опублікувала статтю Надзвичайного і Повноважного посла України в Лівані І. Остаха «Леся Українка й арабський світ». У Посольстві України в Хорватії відбулася презентація книги професорів Загребського університету Є. Пащенко і Т. Фудерер «Lesja Ukrajinka i kultura ukrajinske moderne» («Леся Українка і культура українського модерну»). В Угорщині видали україномовну збірку віршів Лесі Українки «За правду, браття, єднаймося щиро» шрифтом Брайля. Книга побачила світ у межах заснованого українцями Угорщини міжнародного проєкту «Відчути слово» за підтримки Товариства української культури в Угорщині, Товариства «Нова Хвиля» і низки однодумців. А Український інститут в Лондоні (Велика Британія) започаткував перекладацький конкурс *Ukrainian Literature in Translation Prize*, який цього року буде сфокусовано на творчості Лесі Українки. Українці США відзначили ювілей поетеси онлайн: Союз українок Америки (відділ Нью-Йорк) провів святковий захід «З днем народження, Лесю!», а Український культурний осередок Лос-Анджелеса – концертно-театральну програму «Велична жінка Леся Українка». У Національній бібліотеці Білорусі за сприяння Посольства України в Республіці Білорусь було проведено Міжнародний круглий стіл на тему «150 років з Дня народження Лесі України – творчий та життєвий шляхи». Крім того, український посол І. Кизим передав книгозбірні унікальні видання творів Лесі Українки, а також білоруських та українських казок шрифтом Брайля, видані в рамках міжнародного проєкту «Відчути слово». Також Посольство України в Білорусі разом зі Щучинським районним виконавчим комітетом Гродненської області Білорусі у рамках спільного українсько-білоруського проєкту «Дві духовні сестри об'єднують два народи», присвяченого Лесі Українці та Луїзі Па-

шкевич, організували літературно-мистецький захід «Леся збирає сябров». Спілка українських жінок Росії у рамках проекту «Українкою ж я народилася» провела в онлайн-форматі міжнародний круглий стіл «Слово України». Українська громада в Японії «Краяни» і недільна школа «Джерельце» у змішаному форматі організували святковий захід, на якому, зокрема, презентували виставу за мотивами драми-феєрії «Лісова пісня» (у перекладі члена Асоціації українців Японії Йошінарі Харади). Натомість активісти української громади Індії зняли короткий відеофільм за мотивами твору Лесі Українки «Лісова пісня» мовою гінді. А українці Північної Македонії мали змогу переглянути уривок постановки «Камінний господар», спеціально трансльованої у прямому ефірі Київським академічним обласним музично-драматичним театром ім. П. Саксаганського. Представники Посольства України в Королівстві Норвегія, українських громадських організацій та українських шкіл цієї країни підготували декламаційний відеопроект «Змагаймося за нове життя!». Клуб українок в Греції провів онлайн-читання поезії Лесі Українки. Також було організовано численні мистецькі конкурси і флешмоби: творчий онлайн-конкурс від Посольства України в Йорданії; Міжнародний конкурс дитячої творчості «Лесин День» та I Міжнародний конкурс педагогічної майстерності «Найкращий урок з вивчення творчості Лесі Українки» від Спілки українських освітян діаспори; конкурс на найкраще відео «По світу широкому буду літати!» від Української школи в ОАЕ «Софія»; конкурс на кращу декламацію поетичних та прозових творів Лесі Українки від Лондонського гуртка Організації Українських Жінок (Велика Британія) тощо.

Загальні питання В Україні

12 лютого міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко зустрівся з Надзвичайним та Повноважним Послом Латвійської Республіки в Україні Юрісом Пойкансом. Сторони обговорили українсько-латвійську співпрацю у сфері інформаційної безпеки, культури та туризму. Зокрема йшлося про відзначення 30-річчя незалежності України, до якого планують провести обмін виставками з латвійськими музеями, сезон українських театральних постановок у Латвії та показ українських стрічок в латвійських кінотеатрах. А 18 лютого О. Ткаченко провів зустріч із Надзвичайним та Повноважним Послом Держави Ізраїль в Україні Йоелем Ліоном. Учасники обговорили співпрацю між країнами у сфері культури та туризму. Серед іншого розглянули питання використання чинної угоди про спільне кіновиробництво як основи для зйомок в Україні; проведення днів українського-ізраїльського кіно; організацію заходів з нагоди 30-річчя незалежності України у межах дипломатичних відносин Україна – Ізраїль тощо.

21 лютого міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко та міністр закордонних справ України Д. Кулеба оприлюднили

спільну заяву щодо репресій проти журналістів у Білорусі. Міністри наголосили, що Україна рішуче стоїть на захисті демократії та свободи журналістської діяльності і разом з міжнародною спільнотою засуджує наступ білоруської влади на представників ЗМІ.

8 лютого у столичному підземному переході на Європейській площі відбулася презентація українсько-грузинського артпроєкту «Підземна безвихідь», присвяченого 98-ом незаконно ув'язненим російською окупаційною владою кримчанам. За концепцією підземний перехід розмалювали як коридор типового слідчого ізолятора, щоб передати гнітючу атмосферу кримських в'язниць і привернути увагу до проблем порушення прав людини Росією на тимчасово окупованій території Криму. Задум втілив грузинський художник Давид Кухалашвілі. Організаторами проєкту виступили ГО «КримSOS» і тбіліська платформа «ARTIF». Відкриття відвідали колишні бранці Кремля – режисер О. Сенцов та І. Рамазанов.

Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Швеції в Україні Тобіас Тиберг долучився до заходів із вшанування пам'яті княгині київської Інгігерди-Ірини – шведської принцеси, яка стала дружиною великого князя київського Ярослава Мудрого. 23 лютого виповнилося 970 років з дня її смерті й поховання у саркофазі собору Святої Софії Київської. З цієї нагоди в Національному заповіднику «Софія Київська» було організовано лекцію О. Ясинецької «Правда і міфи про Інгігерду Шведську – велику княгиню Русі-України» і виставку-презентацію портретів князя Ярослава Мудрого та княгині Інгігерди-Ірини авторства А. Орльонова. Також Предстоятель Православної церкви України митрополит Епіфаній відправив панахиду.

За кордоном

14 лютого в Абу-Дабі під час офіційного візиту президента України В. Зеленського до Об'єднаних Арабських Еміратів було підписано низку двосторонніх документів, спрямованих на розвиток відносин між країнами. Серед них – Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері розвитку туристичного сектору між Державним агентством розвитку туризму України та Міністерством економіки ОАЕ. Документ передбачає співпрацю та двосторонній обмін досвідом у сфері туризму між країнами. Також у рамках візиту відбулася зустріч першої леді України О. Зеленської з міністром культури та молоді ОАЕ Нурою бінт Мухаммад Аль Каабі. Сторони обговорили питання співробітництва у сфері культури та ідеї щодо її поглиблення. Серед ініціатив, які запропонувала перша леді України, – впровадження україномовних аудіогідів у музеях ОАЕ; проведення тижнів українського кіно; заснування Днів українського народного мистецтва та традиційної української кухні; організація в межах мистецьких фестивалів ОАЕ окремих програм українського мистецтва, зокрема з концертними програмами від національних колективів. Зі свого боку пані міністр виявила велику зацікавленість в українському досвіді проведення «Книж-

кового Арсеналу» та інших масштабних культурних заходів у Мистецькому арсеналі.

2 лютого заступниця міністра культури та інформаційної політики з питань європейської інтеграції С. Фоменко в онлайн-форматі взяла участь у засіданні Міжурядового комітету із захисту та заохочення розмаїття форм культурного самовираження, що проходило в рамках 14-ї сесії Міжурядового комітету із захисту та заохочення розмаїття форм культурного самовираження (ЮНЕСКО). Комітет під час засідання переглянув попередній аналіз руху *ResiliArt*, започаткований ЮНЕСКО 15 квітня 2020 року для підтримки сфери культури та креативних індустрій під час пандемії. Також було розглянуто механізм майбутнього функціонування Міжнародного фонду культурного розмаїття.

10 лютого у місті Новий Сад відбулося відкриття першого у Сербії пам'ятника Т. Шевченку. В урочистостях взяли участь Надзвичайний та Повноважний Посол України в Сербії О. Александрович, мер міста Мілош Вучевич, представники Національної ради української національної меншини Республіки Сербія, Національної ради руської національної меншини Республіки Сербія, Союзу русинів-українців Сербії та кафедри української мови філософського факультету Університету міста Новий Сад. Погруддя встановили на алеї Міки Антича неподалік університетського містечка. Скульптуру авторства В. Цисарика було подаровано Новому Саду громадою Львова.

4 лютого в Єрусалимі відбулася зустріч Надзвичайного та Повноважного Посла України в Державі Ізраїль Є. Корнійчука з Єрусалимським патріархом Феофілом III. Учасники обговорили перспективи започаткування співпраці у сфері вивчення історії відносин між Україною та Єрусалимським патріархатом. Також патріарх Феофіл III схвалив ідею організації виставки релігійних реліквій, які були передані патріархії наприкінці XVII ст. Іваном Мазепою та зберігаються в Храмі Гробу Господнього. Експозицію реліквій, які у різні часи були подаровані українськими лідерами Єрусалимському Патріархату, заплановано провести в рамках відзначення 30-ї річниці незалежності України.

12 лютого Надзвичайний та Повноважний Посол України у Франції В. Омельченко передав меру міста Нансі Мат'є Кляйну картину Поля Сін'яка «Порт Ла-Рошель», викрадену з місцевого художнього музею в 2018 році. Шедевр у 2019 році знайшли у Києві. Вартість картини становить 1,5 млн доларів.

Інформаційна безпека в Україні

16–17 лютого в рамках проєкту «Європейський Союз та Рада Європи працюють разом для підтримки свободи медіа в Україні» у співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України було проведено міжнародний онлайн-семінар «Протидія дезінформації: європейські підходи та стандарти». Учасниками заходу стали: міністр культури та інформаційної політики

О. Ткаченко; Надзвичайний та Повноважний Посол Німеччини в Україні Анка Фельдгузен; заступник голови Представництва Євросоюзу в Україні Ремі Дюфло; в. о. голови Офісу Ради Європи в Україні О. Литвиненко; другий заступник голови відділу Європейської служби зовнішніх справ Юргіс Вілчінкас; представник Шведської агенції з питань цивільних надзвичайних ситуацій Мікаель Тофвессон; голова керівної групи зі стратегічних комунікацій Федерального міністерства закордонних справ Німеччини Сімон Крейсе; експерт із комунікації Рауль Ребане (Естонія); доктор Тарлах Мак-Гонагл (Нідерланди) та ін. Загалом до події долучилося понад 200 осіб. Закордонні експерти представили стратегічний підхід ЄС, стандарти Ради Європи та підходи європейських країн до боротьби з дезінформацією. Також під час семінару було анонсовано запуск Європейським Союзом в Україні проекту з протидії дезінформації на місцевому рівні, щоб покращити протидію дезінформації, підняти рівень медіаграмотності й підтримати високу якість медіа. Проєкт планують реалізувати у 2021 році, орієнтовна вартість становить два мільйони євро.

8 лютого в Києві у змішаному форматі відбувся міжнародний круглий стіл «Світові практики захисту інформаційного простору держави від інформаційної агресії», організований Міжнародним центром протидії російській пропаганді. У події взяли участь: радник голови Офісу Президента України зі стратегічних комунікацій О. Арестович; голова Комітету ВРУ з питань гуманітарної та інформаційної політики М. Потураєв; журналіст та режисер Фуад Алієв (Азербайджан); медіаексперт Павлюк Биковський (Білорусь); експерт Міжнародного центру протидії російській пропаганді Іраклі Варшаломідзе (Грузія); політолог Єрмек Наримбай (Казахстан); директор Фонду сприяння захисту громадян Стасіс Каушиніс (Литва); медіаконсультант Михайло Красюк (Польща). Учасники обговорили досвід різних країн із захисту власного інформаційного простору від пропаганди та руйнівних інформаційних впливів.

За підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (Україна – США) було реалізовано одразу два проєкти з розвитку критичного мислення та медіаграмотності. Інтернет-радіостанції *Urban Space Radio* (Івано-Франківськ), «Єден» (Ужгород) та медіаплатформа «Люк» (Харків) втілили проєкт «Формула правди», що складається з 24-х подкастів про фейки, роботу з текстами та вплив інформації на людей. А Громадська спілка «Освіторія» випустила освітню настільну гру для дітей та дорослих «Критикотики».

Вшанування пам'яті

В Україні

18 лютого послы Німеччини та Франції в нашій країні Анка Фельдгузен та Етьєн де Понсен вшанували пам'ять українських військовослужбовців, які загинули у боях за Дебальцеве на Донеччині у 2015 році. Делегації Німеччини та Франції також відвідали Залу пам'яті захисників України, розташовану на території Міністерства оборони України.

До 120-річчя від дня народження В. Підмогильного в рамках проекту «Репресоване мистецтво. Національна культура очима КГБ», який реалізується за підтримки Програми ЄС «Дім Європи», Центр досліджень визвольного руху спільно з Архівом СБУ виклав у вільному доступі 41 документ з архівно-кримінальної справи письменника. До збірки, зокрема, увійшли протокол особистого обшуку В. Підмогильного; анкета обвинуваченого; протоколи допитів тощо.

За кордоном

18–20 лютого у понад 20-ти країнах пройшла тиха акція «Ангели пам'яті» з вшанування Героїв Небесної Сотні. До неї, зокрема, долучилися українські дипломатичні установи та громади у США, Канаді, Франції, Бельгії, Португалії, Греції, Республіці Кіпр, Норвегії, Фінляндії, Латвії, Польщі, Угорщині, Туреччині, Австралії, ПАР тощо. Ініціаторка акції – А. Рудницька.

10 лютого в Анкарі відбулася наукова панель на тему «Життя, присвячене тюркології: Агатагел Кримський» з нагоди 150-річчя з дня народження науковця. Подію організували Посольство України в Турецькій Республіці, Міжнародна організація тюркської культури (*TÜRKSOY*) та Асоціація євразійських економічних відносин (*EkoAvrasya*). Також цього року інформацію про життя та науковий доробок А. Кримського було внесено до календаря *TÜRKSOY*, який окреслює основні пам'ятні дати, що стосуються тюркської культури та історії.

Закордонне українство

В Україні

Україна отримала в дарунок 100 живописних та графічних творів знаного українського художника зарубіжжя Льва Межберга (1933–2007 рр.). Їх передала спадкоємиця автора – Ася Межберг (США) – із власної колекції до збірок Національного художнього музею України (50 творів) та Одеського художнього музею (50 творів). 21 лютого роботи прибули в Україну.

Українці Франції звернулися до Національного банку України з пропозицією випустити пам'ятну монету на вшанування загиблого на російсько-українській війні оперного співака, Героя України В. Сліпака.

За кордоном

4 лютого Генеральний консул України в Кракові В. Войнаровський провів зустріч із керівниками українських організацій. Учасники обговорили актуальний стан забезпечення культурно-освітніх потреб українців, які проживають у консульському окрузі установи, та консолідацію зусиль для збереження місць національної пам'яті. Зокрема йшлося про реновацію у Кракові пам'ятних таблиць Митрополиту УГКЦ А. Шептицькому та письменнику В. Стефанику.

А 7 лютого Краківський осередок Об'єднання українців у Польщі організував онлайн-концерт «Коляда з Кракова до Львова» на завершення періоду рі-

здвятих свят. У заході взяли участь: хор Парафії Воздвиження Чесного Хреста у Кракові, творча група митців у Кракові «Creative Group M», вокальна група з Перемишля «Крайка», українська акапельна формація «Пікардійська терція» та з. а. України О. Муха.

Альбертська рада українського мистецтва (ACUA, Канада) організувала в Едмонтоні одразу дві виставки: ляльок-мотанок від Олени Шарабун та картин і робіт у змішаній техніці від Світлани Кравчук – «Material Fables» (5–27 лютого); а також виставку української вишивки та текстилю «Переплетені долі 2021» під кураторством Лариси Цимбалюк-Челядин (14 лютого – 20 березня). Остання відкрила однойменний проєкт, який триватиме з лютого по вересень і скрадатиметься з виставок, лекцій, майстер-класів, екскурсій і демонстрації одягу.

Переможцем щорічного конкурсу від Української канадської фундації імені Тараса Шевченка на ескіз Шевченкової книжкової закладки став українсько-канадський митець Валерій Семенко. Його робота ілюструє уривок із поеми Т. Шевченка «Бандуристе, орле сизий...». Фундація планує виготовити близько 35 тис. закладок та надіслати їх до шкіл, танцювальних закладів та молодіжних організацій українців Канади.

6–7 лютого Комісія з питань культури Союзу українців Румунії організувала культурний захід до 120-річчя з дня народження українського письменника, перекладача, фольклориста та педагога Румунії – Дениса Онищука. У заході взяли участь члени Бухарестської філії СУР, друзі організації та представники Спілки письменників Румунії.

Музика В Україні

12–14 лютого Британська Рада в Україні та *Music Export Ukraine* у віртуальному форматі організували *V Міжнародний форум музичної індустрії Selector PRO*. Цьогорічна тема події – «Gar Year for Music»/«Відпустка для музики» – була продиктована новими пандемічними реаліями. У межах форуму відбулися дискусії, воркшопи, семінари та консультації за участі експертів з 15-ти країн, які поділилися своїми практиками виживання музичної індустрії в часи карантинних обмежень.

2 лютого відбулася онлайн-презентація мініальбому електромузиканта Шохина Курбанова (сценічне ім'я *Sha Gen*, Таджикистан) – «Ашўлаи кўтоҳ/Минуща пісня», створеного спільно з правозахисною організацією *Truth Hounds*. В основу збірки покладено звуки прифронтових територій на сході України.

27 і 28 лютого у Києві з двома концертами виступив композитор Євген Дога (Молдова), якого іменують «королем вальсу». А у січні – лютому Борис Гребенщиков і група «Акваріум» (Росія) здійснили мінітур Україною. Музика-

нти дали концерти у Києві, Одесі, Кропивницькому, Житомирі, Чернігові та Сумах.

За кордоном

Утрехтський Візантійський хор у Нідерландах відсвяткував свій 70-й ювілей. Колектив був заснований 9 лютого 1951 року українським хоровим диригентом та музикознавцем Мирославом Антоновичем і став справжньою візитівкою українського музичного мистецтва у Нідерландах. У репертуарі хору виключно україномовні пісні.

5 лютого лейбл класичної музики *Deutsche Grammophon* (Німеччина) випустив запис творів А. Шнітке у виконанні Данієля Хоупа та н. а. України О. Ботвінова. Запис здійснили у *Beethoven-Haus* у Бонні.

Театр

В Україні

Хірофумі Йошіда (Японія) приєднався до колективу Одеського національного академічного театру опери та балету і став головним запрошеним диригентом закладу.

За кордоном

Проекти балетних постановок двох українських театрів потрапили до короткого списку номінантів на грант культурної платформи *Fedora*: сучасний балет «Roots» від Національної опери України та футуристичний балет «SPACE Lovers» Київського національного академічного театру оперети. *Fedora* – це європейська платформа з головним офісом у Парижі (Франція), яка займається розвитком та фінансуванням культурних закладів і проєктів за чотирма основними напрямками: балет, опера, мистецька освіта та цифрове мистецтво.

Кіно

В Україні

12–21 лютого Французький інститут в Україні та компанія «Артхаус Трафік» в онлайн-форматі організували XVI Фестиваль «Вечори французького кіно». Традиційно до програми увійшли найкращі французькі фільми останніх років: комедії «Очистити історію» (реж. Б. Делепін і Г. Керверн) та «Відчайдушні втікачі» (реж. А. Дюпонтель), драми «ДНК» (реж. Майвенн Ле Беско) і «Правда» (реж. Х. Корєєда), детективний трилер «Лише тварини» (реж. Д. Молль). Перегляди були безкоштовними.

18 лютого показом стрічки «Рокко та його брати» Л. Вісконті у столичному кінотеатрі «Жовтень» розпочався проєкт «Кіноклуб італійської класики», який реалізують Посольство Італійської Республіки в Україні та Італійський інститут культури в Україні у співпраці з Київським міжнародним кінофестивалем «Молодість». До програми увійшло десять кінокартин культових італійсь-

ких режисерів: Ф. Фелліні, М. Антоніоні, М. Феррері, Е. Петрі та ін. Проєкт розраховано на 10 тижнів.

27 лютого польський режисер Кшиштоф Зануссі в онлайн-форматі провів майстер-клас у рамках інтенсиву «Як творити кіно» від Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість».

За кордоном

Кінопродакшн *ForeFilms* приєднався до міжнародної асоціації *European Producers Club*, яка об'єднує 130 кіно- та телепродюсерів з усієї Європи. Асоціація розвиває спільне виробництво, сприяє пошуку фінансування, а також представляє інтереси європейської кіноіндустрії на державних рівнях. Членство в організації надає кінокомпаніям доступ до всіх подій асоціації, зокрема індустрійних заходів на фестивалях у Каннах, Локарно, Римі, Берліні, Лондоні та в рамках премії Європейської кіноакадемії.

Міжнародна кіноспільнота високо оцінила українське кіно. Стрічку В. Васяновича «Атлантида» номіновано на ювілейну 25-ту премію *Satellite Awards* від Міжнародної академії преси у категорії «Найкращий міжнародний фільм». Своєю чергою документальна стрічка В. Мули «Юкі», створена за підтримки Державного агентства України з питань кіно і Міністерства культури та інформаційної політики України, потрапила до короткого списку *AIPS Sport Media Awards 2020* від Міжнародної асоціації спортивної преси у категорії «Video Documentary». Короткометражний фільм «Якщо було завтра» А. Євченко отримав нагороду «Найкращий експериментальний» фільм місяця на кінофестивалі *Montreal Independent Film Festival* (Канада). Фільм «Номери» О. Сенцова й А. Сеїтаблаєва був представлений у програмі *Міжнародного фестивалю документального кіно DocLisboa* (18–24 лютого, Португалія). Кінокартина І. Цілик «Земля блакитна, ніби апельсин» увійшла до програми ювілейного 20-го фестивалю *DocPoint – Helsinki Documentary Film Festival* (29 січня – 2 лютого, онлайн, Фінляндія). А кінопроєкт «Нижній горизонт» Ж. Озірної взяв участь у ринку копродукції *CineMart* Міжнародного кінофестивалю в Роттердамі (1–7 лютого, Нідерланди).

Продовжують підкорювати закордонних глядачів і українські телесеріали. 7 лютого в ефірі італійського телеканалу «RAI-4» почав транслюватися український детективний серіал «Схованки» виробництва *FILM.UA Group*. 3 лютого в Японії на телеканалі «Ginga» вийшов серіал «Кріпосна» під назвою «Полонене кохання» з оригінальною звуковою доріжкою і субтитрами японською. Цей же серіал з 29 січня транслюється в Угорщині на телеканалі «Izaura TV».

Візуальні мистецтва

В Україні

Маріко Гельман (Чехія), Інга Раубайте, Жилвінас Вішиньскас (Литва), Санда Земере та Яніс Гутанс-Грасіс (Латвія) представили свої роботи на

XVI Міжнародному зимовому ленд-арт фестивалі «Міфогенез», який 12–28 лютого відбувся онлайн. Цьогоріч митці реалізували проекти у місцях свого перебування, а фото та відео готових робіт розмістили на сторінці фестивалю в соціальних мережах. Згодом із надісланого учасниками матеріалу сформують електронну версію каталогу «Міфогенез – 2021». Куратори – Н. Лісова та О. Никитюк.

VR-проект «Inertia», створений французьким художником Сімоном Коуновським та українським композитором Д. Авксентєвим, став складовою виставки цифрового мистецтва «Standard Deviation Exhibition» від однойменного мультидисциплінарного лейбла. Головна тема відео – погіршення стосунків людини і природи. Виставка проходила з 26 лютого по 7 березня у Києві, в просторі *Glass Tower*.

За кордоном

До постійної колекції Національного центру мистецтва і культури Жоржа Помпідю в Парижі (Франція) було передано велику підбірку робіт сучасних українських художників. Це твори представників Одеської школи живопису – О. Соколова, С. Ануфрієва, О. Ройтбурда, В. Наумця, Л. Войцехова, В. Ратушного та О. Шевчука, а також митців Харківської школи фотографії – В. та С. Кочетових, О. Мальованого, Є. Павлова, Р. Пятковки, Ю. Рупіна, С. Солонського, О. Супруна та групи «Шило» (С. Лебединський, В. Краснощок, В. Трикоз). Упродовж декількох років французькі фахівці спільно з вітчизняними колекціонерами відбирали найцікавіші твори наших художників. Організатором ініціативи виступив Український клуб колекціонерів сучасного мистецтва, до якого долучилися Музей Харківської школи фотографії, Колекція Гриньових (*Grynyov Art Collection*), колекціонери та культурні діячі Т. та Є. Павлови, З. Автаназів, Л. Комський, С. Кантор, Ю. Когутяк, А. Адамовський, В. Мороховський, Є. Деменюк, Т. Осадча та В. Шпільфогель. Спільними зусиллями французькій інституції було передано понад дві сотні робіт. Масштабну виставку сучасного українського мистецтва планують провести у Центрі Жоржа Помпідю вже у наступному році.

У рамках відзначення 30-ї річниці відновлення дипломатичних відносин між Україною та Болгарією українське посольство організувало у місті Нова Загора виставку живопису молодого українського художника А. Вирсти. Твори експонувалися в галереї «Руси Карабиберов» з 15 лютого по 12 березня.

Роботи українського скульптора Д. Іва «Воєнне дитинство» й «Адам і Єва, насіння дерева життя» були представлені на виставці *The 35th Chelsea International Fine Art Competition Exhibition*, що відкрилася 18 лютого в Нью-Йорку (США). Експозиція об'єднала твори 20-ти найкращих митців 2020-го року за версією світового фонду «Челсі» і галереї «Агора», які діють у Нью-Йорку, Лондоні й Токіо.

Своєю чергою скульптор О. Мілов розробив ескіз великого монумента, присвяченого пандемії *Covid-19* для міста Дубаї (ОАЕ). Автор запропонував на розсуд замовників скульптуру у вигляді стилізованої молекули коронавірусу, яка вписана у півмісяць.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

Посольство США в Україні, американська корпорація *Sikorsky Aircraft* та українська бізнес-група *DCH* мають намір профінансувати відновлення садиби авіаконструктора Ігоря Сікорського на вулиці Ярославів Вал у Києві. Американське посольство заявило про готовність допомогти з реставрацією ще у грудні 2020-го року.

3–28 лютого Дім Високого ювелірного мистецтва *Van Cleef & Arpels* (Франція) представив у Національному художньому музеї України виставку «Art of Clip», на якій експонувалися брошки з приватної колекції, що постійно поповнюється з 1980-х років. Також у межах заходу французька Школа ювелірного мистецтва *L'ÉCOLE* та ювелірний Дім *Van Cleef & Arpels* організували освітню онлайн-програму, завдяки якій можна було дізнатися про історію брошки від давньоримської фібули до сучасного аксесуара.

15 лютого в Закарпатському обласному краєзнавчому музеї розпочалася фотовиставка, на якій було представлено фотографії 20-ти дерев'яних храмів України та Польщі. Світлини святинь зробили фотомайстри обох країн: Томаш Міхалський, Крістіан Клісевіч, Марек Кузіємський, Томаш Мієльнік, Аліція Мруз (Польща), О. Хававчак, С. Денисенко, Ю. Крилівець, Р. Довганич та С. Гудак (Україна). Захід реалізовано в рамках проєкту «Дерев'яні церкви – приховані скарби спільного туристичного регіону Карпат», що втілюється Агентством регіонального розвитку та транскордонного співробітництва «Закарпаття» Закарпатської обласної ради в межах Програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна 2014–2020.

За кордоном

У Польщі в Краківському музеї князів Чарторийських запрацював україномовний аудіогід. Музей є одним із найдавніших у країні, відкритий у 1878 році. У його стінах зберігаються твори європейського живопису XIII–XVIII ст., пам'ятки європейського та ісламського декоративно-художнього мистецтва від середньовіччя до XIX ст., графіки, стародавнього мистецтва та предметів військового призначення. Це вже третій музей Польщі, який запровадив аудіоекскурсії українською мовою.

3D-модель скульптури Й.-Г. Пінзеля «Святий Юрій» з колекції Національного музею у Львові ім. А. Шептицького увійшла до списку 10-ти найкращих 3D-моделей платформи *Sketchfab* (базується в Парижі та Нью-Йорку) у категорії «Культурна спадщина та історія». Невелика скульптура, виконана майстром

як моделетто (підготовча модель для замовника), вражає своєю деталізацією. 3D-модель твору створено в рамках проєктів *My Future Heritage* та *Pinsel.AR*.

Креативні індустрії В Україні

Колекції модельєра Джихана Накара (*Cihan Nacar*, Туреччина) та бренду *LEM* (Грузія) були представлені на Українському тижні моди, який 5–8 лютого вперше було проведено онлайн.

За кордоном

«Дім Шкруба» українського архітектора С. Махна переміг у категорії «Великі резиденції» на конкурсі дизайну *IIDA 2020 Global Excellence Awards* (США). Інтер'єр будинку оформлено у стилі, який студія називає «сучасним українським».

Туризм В Україні

17 лютого в онлайн-режимі було підписано Меморандум про співпрацю та взаємодію в сфері туризму між Національною туристичною організацією України та Агенцією з розвитку та підтримки туризму Республіки Північна Македонія. Документ спрямований на розвиток туристичного бізнесу та збільшення кількості туристів України та Північної Македонії, просування нових туристичних продуктів, популяризацію історичної та культурної спадщини, реалізацію спільних проєктів, обмін досвідом у питаннях безпеки, якості та інновацій у сфері туризму.

16 лютого мер Ужгорода Б. Андрійів обговорив із очільницею Чеського Центру в Києві Радкою Рубіліною промоційний науково-популярний культурно-історичний проєкт «Чеський спадок в Ужгороді», який має на меті актуалізувати чеську культурну спадщину як органічну частину сучасного міського ландшафту. Проєкт передбачає створення нового туристичного маршруту, до якого увійдуть 30 архітектурних пам'яток чеської культурної спадщини міжвоєнного модернізму, серед них – район Малий Галагов, Палац Баті, будівля водоканалу тощо. До реалізації проєкту залучено науковців Ужгородського національного університету, Національного архіву (Чеська Республіка), представників краю Височина, проєкту «Uzhhorod Modernism» тощо. Фінансування ініціативи бере на себе чеська сторона.

У межах реалізації проєкту «Центр розвитку туризму Долинщини» за фінансування уряду Канади через Фонд сприяння розвитку малих і середніх підприємств проєкту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проєкт ПРОМІС, впроваджує Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади) у Долині на Івано-Франківщині в музеї «Бойківщина» відкрито Центр туризму, крамничку

книг і сувенірів та дегустаційну залу, де проводитимуть презентації виробники крафтової продукції. Завдяки проєкту в музеї також оновили стенд «Сіль Долини», який розповідає про традиційний промисел регіону.

За підтримки гранту проєкту «Участь в дії: практики взаємодії влади та громади», який фінансується в рамках Фонду підзвітності Міністерства закордонних справ Нідерландів, у Волинській області створили туристичний маршрут «Стежками Ківерцівщини». Для цього ГО «Біла ворона» у партнерстві з Ківерцівським національним природним парком «Цуманська пуца» та Ківерцівською міською радою розробила електронну мапу з позначками та фотографіями цікавих об'єктів, яку будуть наповнювати й надалі.

Література В Україні

Програма ЄС «Дім Європи» визначила переможців третього конкурсу на отримання перекладацьких грантів. Із 40-ка заявок експерти обрали шість українських видавців, які перекладуть та опублікують українською твори з європейських мов, та чотири видавництва з ЄС, що видадуть книги українських авторів мовами своїх країн. Переможцями серед українських видавництв стали: «Час майстрів», де вийде повість «Випадковий прем'єр-міністр» Тома Маклафліна; «Видавництво Старого Лева» – «Коротка історія фотографії: жанри, роботи, теми і техніки» Йена Гейдна Сміта; «Книголав» – посібник «Повага. Хлопцям про кохання, секс і згоду» Інті Чавеза Переза; «Вавилонська бібліотека» – роман «Пристрасть» Джанет Вінтерсон; «Видавництво» – графічний роман «Сибірське хайку» Юрги Віле і Ліни Ітагакі, а також Довженко-Центр – «Українське кіно: приналежність та ідентичність за радянської відлиги» Джошуа Фьорста. Тимчасом австрійське видавництво «Septime Verlag» перекладе та опублікує роман «Дівчина з ведмедиком» В. Домонтовича; литовське видавництво «Hubris» – «Танець смерті. Щоденник добровольця батальйону “Донбас”» І. Михайлишина; іспанське видавництво «BARBARA FIORE EDITORA» – «Куди і звідки» Р. Романишин і А. Лесіва (творча майстерня «Аграфка»); болгарське видавництво «Perseus» – роман «Дошкуляка» А. Багряної.

Літератори та перекладачі Ольга В'євюра (Польща) і Павел Лахнович (Білорусь), письменники Абдукаххор Косім (Таджикистан), Сантош Кумар Покхарел (Непал), Алфавзія Нуррахмі (Індонезія), Абдельваххаб Аззаві (Сирія – Німеччина), літературознавець Аль-Хузай Омар (Ірак), генеральний секретар Асоціації індійських письменників Ашис Санйал (Індія – Бангладеш) стали цьогорічними лауреатами Міжнародної літературно-мистецької премії «Світ Пограниччя». Журі премії очолив поет і прозаїк Войцех Пестка (Польща). Нагороду засновано у 2015 році з метою відзначення українських і зарубіжних письменників, науковців, перекладачів, митців та людей, які сприяють розвитку національних мистецтв і взаємному обміну культурними цінностями, роблячи їх загальнолюдським надбутком. З 2018 року фундаторами нагороди виступають

Міжнародна літературно-мистецька Академія України та громадська організація «Чумацький віз».

Під патронатом Генерального консула Республіки Польща в Луцьку Славоміра Місяка, президента Любліна Криштофа Жука та Луцької міської ради 27 лютого в місті відбувся XIV Декламаторський конкурс польської поезії та прози для мешканців України. У конкурсі взяли участь 35 читців зі Львова, Києва, Тернополя, Луцька та інших міст. Захід організовано Департаментом культури Луцької міськради, Центром культури в Любліні (Польща) і Товариством польської культури на Волині ім. Т. Костюшка.

15 лютого у видавництві «Meridian Czernowitz» на замовлення Почесного консула Республіки Австрія в Харкові Всеволода Кожемяки вийшло лібрето опери С. Жадана «Вишиваний. Король України». Оперу присвячено постаті ерцгерцога Вільгельма фон Габсбург-Лотаринзького, відомого як Василь Вишиваний – українського військового діяча, політика, дипломата і поета.

За кордоном

Збірка вибраних віршів С. Жадана «A new orthography» («Новий правопис») увійшла до списку фіналістів премії 2021 *PEN America Literary Awards* (США) у номінації «Перекладна поезія». Книга вийшла друком у 2020 році в перекладі Джона Геннессі й Остапа Коня та стала п'ятим томом із серії «Сучасна українська поезія» видавництва «Lost Horse Press».

Своєю чергою книжка «Куди і звідки» Р. Романишин і А. Лесіва (творча майстерня «Аграфка», «Видавництво Старого Лева») перемогла в номінації «Green Island» на міжнародному конкурсі книжкової ілюстрації *Nami Island International Picture Book Illustration Concours 2021* (Південна Корея). До короткого списку конкурсу потрапили також ілюстрації «Аграфка» до «Байок харківських» Г. Сковороди (вид-во «Terra Incognita»).

Посольство України в Республіці Білорусь у співпраці з Українським інститутом книги організувало роботу Українського стенда на XXVIII Мінській міжнародній книжковій виставці-ярмарку (18–22 лютого). Візуальна концепція національного майданчика була оформлена до 150-річчя з дня народження Лесі Українки. Загалом на стенді було представлено 152 видання останніх років від 20-ти українських видавництв: «Либідь», «Фоліо», «Дух і Літера», «Видавництво Старого Лева», «Nebo BookLab Publishing», «Моя книжкова полиця» та ін.

8 лютого у Посольстві України в Японії відбулася презентація японського видання роману «Західна гейша» української письменниці Єви Хадаші. Книга стала спільним українсько-японським виданням: видавництва «Радуга» (Україна) та видавництва «Дніпро» (Японія). Власне, директор видавництва «Дніпро» Мотохіро Оно, який також очолює Японсько-українську асоціацію культурного обміну, також взяв участь у заході.

Книжки «Голосно, тихо, пошепки» та «Я так бачу» творчої майстерні «Аграфка» вийшли друком у Данії (вид-во «Forlæns»). Над перекладом обох

творів працював Йоганнес Вамберг Андерсен. Крім того, видання «Я так бачу» творчої майстерні «Аграфка» в перекладі В. Чернетського побачило світ у США (вид-во «Chronicle Books»).

Бібліотеки

В Україні

За підтримки проекту Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*) «Демократичне врядування у Східній Україні» 13 лютого у Лисичанську (Луганська обл.) відкрили мережу молодіжних платформ «Мій FOX HUB». Вона складається з трьох просторів: *BIBLIOSHUB* у Лисичанській центральній міській бібліотеці, *FREEDOMHUB* у Палаці культури ім. В. Сосюри та *GENERATION CENTRHUB* у міському Палаці культури. Для відвідувачів доступні: коворкінг-, медіа-, лаунж- та ігрові зони, а також клуб робототехніки. Усі три платформи об'єднані в єдиний вебсайт.

За кордоном

Україна передала книги для книгозбірень у Гельсінкі. Зокрема історичні видання від Українського інституту національної пам'яті – «Girls Cutting Their Locks», «Рокада: чотири нариси з історії Другої світової», «The War & Myth. Unknown WW II» та ін. – поповнять фонди Національної бібліотеки Фінляндії. А україномовна серія про Мумі-тролів, включно з новинкою «Різдво приходить у Країну Мумі-тролів», надійде до колекції Гельсінської міської бібліотеки.

Релігія

В Україні

Предстоятель Православної церкви України митрополит Епіфаній 9 лютого зустрівся із Надзвичайним і Повноважним Послом Франції в Україні Етьєном де Понсеном, а 12 лютого – з Надзвичайним і Повноважним Послом Німеччини в Україні Анкою Фельдгузен. Під час зустрічей було розглянуто низку актуальних тем: загострення ситуації на сході України в результаті російської військової агресії; становище парафій ПЦУ в окупованому Криму та окремих районах Донбасу; протидію домашньому насильству тощо. А 23 лютого Митрополит Київський і всієї України Епіфаній провів зустріч із Міністром закордонних справ Литви Габрієлюсом Ландсбергісом і родичами політв'язнів Кремля, яких незаконно утримують на тимчасово окупованих територіях Донбасу та в Криму.

24 лютого відбулася зустріч Глави Української греко-католицької церкви Блаженнішого Святослава із Надзвичайним і Повноважним Послом Німеччини в Україні Анкою Фельдгузен. Сторони обговорили сучасну релігійну і суспільну ситуацію в Україні. Пані посол також поцікавилася життям і становищем УГКЦ в Німеччині.

За кордоном

24 лютого Єрусалимський Патріарх Теофіл III звернувся з посланням до предстоятелів усіх автокефальних православних Церков із пропозицією провести нову зустріч щодо українського питання.

Благодійність

В Україні

14 грудня і 22 лютого у рамках проєкту *Music Without Frontiers* відбулися благодійні онлайн-концерти італійського діджея Донато Пападія з метою збору коштів на реставрацію Дзвіниці Софії Київської. Прямі трансляції тригодинних сетів проводилася в Національному заповіднику «Софія Київська» та на оглядовому майданчику Андріївської церкви відповідно.

За підтримки Харківського офісу Фонду Конрада Аденауера в Україні (Німеччина) 21 лютого побачив світ перший випуск журналу «ПлюсМінусНескінченність», присвяченого культурі та мистецтву Луганщини. Видання орієнтоване насамперед на молоду аудиторію по обидві сторони лінії розмежування. Усього планується випустити 6 номерів, весь тираж поширюватимуть безкоштовно.

Просвітництво

В Україні

З 10 лютого до 10 березня тривав «Місяць культурної дипломатії України» у Вікіпедії, який мав на меті створення та вдосконалення статей про нашу країну, щоб об'єктивна інформація про неї була доступною у різних регіонах світу. Завдяки проєкту у Вікіпедії з'явилося 817 нових статей 44-ма мовами про Україну, її культуру, досягнення і потенціал. Лідерами за кількістю доданих та доопрацьованих статей стали португальська, англійська та французька мови. Чималий інтерес проєкт викликав і у країнах Азії – багато редагування було зроблено перською мовою та додано статі арабською, японською і китайською мовами. Організатори ініціативи – Український інститут, Міністерство закордонних справ та ГО «Вікімедіа Україна».

Своєю чергою Міжнародний фонд «Відродження» (Україна – США) оголосив конкурс стипендій обсягом до 120 тис. грн, аби підтримати виробників якісного україномовного відеоконтенту та допомогти у створенні роликів, що просуватимуть ідеї критичного мислення та раціонального погляду на світ і події в ньому.

За фінансової підтримки Міжнародного фонду допомоги Федерального міністерства закордонних справ Німеччини, *Goethe-Institut*, Фонду С. Фішера і Фонду Р. Боша та з ініціативи громадської організації *Kultura Medialna* з'явився новий подкаст про сучасну культуру м. Дніпра – «Тепер». Це серія інтерв'ю з дніпровськими митцями, кураторами та музикантами. Проєкт об'єднує різні ві-

зії на минуле й потенційне майбутнє регіону та фіксує сучасний стан культурного середовища. Авторка проєкту – художниця та журналістка Л. Мальченко.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК відділу НАУІ
Інформцентру з питань
культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,13. Б/т. Зам. 28. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12